

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE**

**PROIECTE DE DEZVOLTARE
TRANSFRONTALIERĂ ÎN MARAMUREȘ**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Coordonator științific:
Prof. Univ. Dr. Ciangă Nicolae

Doctorand:
Kosinszki Sorin-Alin

CLUJ-NAPOCA
2013

CUPRINS

Introducere
Stadiul cunoașterii
Metodologia culegerii, prelucrării și reprezentării informației
Cap. I. Regionarea geografică și regionarea de proiect a Maramureșului transfrontalier româno-ucrainean
1.1. Regionarea geografică
1.1.1. Amplasare
1.1.2. Delimitare
1.1.3. Componente ale reliefului
1.1.4. Aspecte climatice
1.1.5. Componente ale hidrografiei
1.1.6. Zone protejate România – Maramureș, Depresiunea Maramureșului
1.1.6.1. Parcuri
1.1.6.2. Rezervații de interes național
1.1.6.3. Rezervații de interes local
1.1.6.4. Sit-uri Natura 2000
1.1.7. Arii protejate din Ucraina – Regiunea Zakarpatia (Закарпатська область), Bazinul Tisei Superioare, Raionul Rahiv (Рахівський район), Tiaciv (Тячівський район), Hust (Хустський район), și Mijgigia (Міжгірський район)
1.1.7.1. Parcuri
1.1.7.2. Rezervații
1.1.7.3. Monumente ale naturii
1.2. Regionarea de proiect
Cap. II. Domeniile de activitate ale cooperării transfrontaliere româno-ucrainene din Maramureș
2.1. Domeniul socio-economic
2.2. Domeniul cultural și educațional
2.3. Domeniul environmental
2.4. Domeniul amenajării teritoriului
2.5. Domeniul turistic
Cap. III. Integrarea Țării Maramureșului în cadrul Programului de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006 - PHARE Cross Border Cooperation
3.1. Finanțarea cooperării transfrontaliere
3.1.1. Istoric al proiectelor transfrontaliere
3.2. Program comparativ. Programul de Vecinătate România – Republica Moldova 2004 - 2006
3.3. Programul de Vecinătate România – Ucraina 2004 - 2006
3.3.1. Subcomponenta PHARE CBC 2004. Analiza proiectelor
3.3.1.1. Proiectul <i>RURCED - Romania - Ukraine Regional Center for Economic Development</i>
3.3.1.2. Proiectul <i>“Together for environment protection”</i>
3.3.1.3. Proiectul <i>The road in the heart of Europe</i>
3.3.1.4. Proiectul <i>The Tisa river, which unites us</i>

3.3.2. Subcomponenta PHARE CBC 2005. Analiza proiectelor
3.3.2.1. Proiectul <i>Green Tourism in Cross-border Carpathians Mountains</i>
3.3.2.2. Proiectul <i>RU-ECON db-CLUS Romania-Ukraine Joint Economic DATA BASE and Clusters Identification</i>
3.3.2.3. Proiectul <i>Info Tour - better tourism cooperation between countries</i>
3.3.2.4. Proiectul <i>"Podul Turistic Maramureșan" Sighetu Marmăției (RO)-Solotvino (UA)</i>
3.3.2.5. Proiectul <i>Transcarpathian tourism - Network for the promotion of tourism in Maramureș, Zakarpattia and Ivano-Frankivsk Regions</i>
3.3.2.6. Proiectul <i>Improvement of road traffic at the Historical Bridge border crossing point at Sighetu Marmăției (RO) - Solotvino (UA)</i>
3.3.2.7. Proiectul <i>Nature and People in Maramureș. Management and Monitoring of Sites (Natura 2000 and Emerald) included in the European Ecological Network in a Transboundary Context</i>
3.3.2.8. Proiectul <i>NEURON - network for the integration, coordination and monitoring of the local development strategies in Maramures- Zakarpattia-Ivano-Frankivsk border region</i>
3.3.2.9. Proiectul <i>ACCES - Studies for developing a cross border point in Valea Vișeuului village, Bistra Commune, Maramureș</i>
3.3.2.10. Proiectul <i>Parteneriat pentru dezvoltare – clădirea cooperării transfrontaliere în zona de graniță a Bazinului Hidrografic al Tisei Superioare</i>
3.3.2.11. Proiectul <i>Concordia</i>
3.3.2.12. Proiectul <i>De la surse la resurse</i>
3.3.2.13. Proiectul <i>Caravana Folclorului Româno-Ucrainean</i>
3.3.2.14. Proiectul <i>România - Ucraina - Centrul Regional pentru Instruire în Protecția, Managementul și Monitoringul Mediului - RUTEM</i>
3.3.2.15. Proiectul <i>Dezvoltare și dialog transfrontalier româno-ucrainean în domeniul educațional - DEDTRANS</i>
3.3.2.16. Proiectul <i>Rețea turistică transfrontalieră</i>
3.3.2.17. Proiectul <i>Rețea transfrontalieră de centre de informare, consiliere, instruire, calificare și plasare a forței de muncă, Maramureș - Teceu - JobNet</i>
3.3.2.18. Proiectul <i>Dezvoltarea socio-economică în micro-regiunea Valea Ruscovei - Rahiv</i>
3.3.2.19. Proiectul <i>Un mediu curat în bazinul Tisa Superioară</i>
3.3.2.20. Proiectul <i>Dezvoltarea sistemului de monitoring-participativ al calității apei, focusat pe mediul biotic acvatic din bazinul Tisei Superioare (Tisa, Iza, Vișeu)</i>
3.3.3. Proiect Studiu de caz <i>"Podul Turistic Maramureșan" Sighetu Marmăției (RO)-Solotvino (UA)</i>
3.3.3.1. Prezentarea generală a proiectului
3.3.3.2. Obiectivele proiectului
3.3.3.3. Relevanța acțiunii pentru obiectivele și prioritățile Programului de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006
3.3.3.4. Nevoile și constrângerile din regiunea de proiect
3.3.3.5. Grupurile țintă și beneficiarii finali

3.3.3.6. Descrierea activităților proiectului
3.3.3.7. Rezultatele concrete ale proiectului
3.3.3.8. Efecte multiplicatoare
3.3.3.9. Sustenabilitatea
3.3.4. Studiu privind impactul economico-social al proiectelor pilot ale Asociației MTMM (Microregiunea Țării Maramureșului) din perioada 2003-2005
3.3.4.1. Introducere
3.3.4.2. Precizări privind sectorul ONG în România și Maramureș
3.3.4.3. Rolul Asociației MTMM în dezvoltarea turismului rural maramureșan
3.3.4.4. Principalele consecințe economico-sociale ale înființării rețelei de turism rural MTMM
a. Consecințe economice
b. Consecințe sociale
3.3.4.5. Aspecte privind protecția mediului și promovarea turismului maramureșean ca urmare a activităților Asociației MTMM
a. Aspecte de mediu apărute în urma proiectelor derulate
b. Aspecte legate de managementul rețelei de turism rural MTMM
c. Aspecte privind imaginea de marcă turistică a Asociației MTMM și promovarea imaginii turistice a Țării Maramureșului
3.3.4.6. Impactul economic și social al proiectelor derulate de Asociația MTMM în perioada 2002-2005
a. Aspecte teritoriale privind impactul economico-social al proiectelor derulate de către Asociația MTMM în perioada 2002 – 2005 în Țara Maramureșului
b. Concluzii privind proiectele pilot ale Asociației MTMM
3.3.5. Harta turistică a Maramureșului transfrontalier și Catalogul Pensiunilor și Meșterilor Artizani din Țara Maramureșului Ediția 2008
a. Concluzii privind Proiectul „Podul Turistic Maramureșan Sighetu Marmăției (RO) – Solotvino (UA)”
3.3.6. Subcomponenta PHARE CBC 2006. Analiza proiectelor
3.3.6.1. Proiectul <i>Cooperarea - o cale de succes în afaceri</i>
3.3.6.2. Proiectul <i>Dezvoltarea economică transfrontalieră prin crearea Centrului de Afaceri Româno - Ucrainean în orașul Seini, Maramureș</i>
3.3.6.3. Proiectul <i>ECOTUR - Turism în zona transcarpatică</i>
3.3.6.4. Proiectul <i>Axa Tisei Superioare - Model integrat de coeziune economico - socială transfrontalieră</i>
3.3.6.5. Proiectul <i>CALEA POIENILOR - Cooperare transfrontalieră pentru deschiderea unui punct de trecere a frontierei pe Valea Ruscovei</i>
3.3.6.6. Proiectul <i>Granița MM - dezvoltarea și managementul infrastructurii de frontieră</i>
3.3.6.7. Proiectul <i>Sistematizarea circulației transfrontaliere în zona punctului de frontieră Podul Istoric, Sighet (RO) - Solotvino (UA)</i>
3.3.6.8. Proiectul <i>Biomonitorizarea mediului urban</i>
3.3.6.9. Proiectul <i>MAGIC - instrumente de comunicare și management în domeniul dezvoltării socio - economice în regiunea de graniță</i>

3.3.6.10. Proiectul <i>ECO - TRANS - ED (Educație ecologică în zona transfrontalieră româno - ucraineană)</i>
3.3.6.11. Proiectul <i>Consiliere vocațională și îndrumare în carieră pentru elevii și tinerii din Maramureș și Teaciv - Next generation RoUa</i>
3.3.6.12. Proiectul <i>HYPOCRAT</i>
3.3.7. Cooperarea turistică PHARE CBC în Maramureșul transfrontalier și dezvoltarea durabilă
a. Importanța regiunii transfrontaliere de proiect Maramureș
b. Turismul în Maramureșul transfrontalier - Analiza SWOT
c. Concluzii privind cooperarea turistică PHARE CBC în Maramureșul transfrontalier
3.3.8. Proiectele PHARE CBC 2004 – 2006 România-Ucraina și sistemul educațional
Cap. IV. Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria - Slovacia – România - Ucraina ENPI CBC 2007-2013
4.1. Primul Apel de Depunere al Proiectelor ENPI Cross Border Cooperation
4.2. Al Doilea Apel de Depunere al Proiectelor ENPI Cross Border Cooperation
4.2.1. Proiect studiu de caz HU-SK-RO-UA ENPI CBC 2007-2013 - <i>”Maramureș - Transcarpathia Info Tour”</i>
a. Obiectivele proiectului
b. Relevanța acțiunii în contextul teritorial al regiunii transfrontaliere de proiect
c. Metodologia de implementare a proiectului
d. Sustenabilitatea prevăzută a proiectului
e. Activități implementate până la 31 aprilie 2013
4.3. Al Treilea Apel de Depunere al Proiectelor ENPI Cross Border Cooperation
Concluzii
ANEXE
Bibliografie

Cuvinte cheie: România, Ucraina, Maramureș, Transcarpatia, programe de finanțare U.E., proiecte de dezvoltare, cooperare transfrontalieră.

REZUMAT

Concepția din ultimii ani conform căreia, din ce în ce mai mult, o Europă a regiunilor, trebuie să se suprapună peste o Europă a statelor, se reflectă cel mai bine în abordarea sistemică, integrată și transfrontalieră. Necesitatea dar și eficacitatea creionării unor astfel de regiuni transfrontaliere, de proiect de această dată, mult mai complexe, poate fi îngădită în evoluția ei firească și pozitivă de unii factori politici, care devin restrictivi de cele mai multe ori. Consecințele acestui fapt se răsfrâng atât direct cât și indirect asupra regiunilor de proiect. Practic, regiunile actuale de proiect se suprapun, în majoritatea situațiilor, peste vechile regiuni istorice, acestea din urmă dovedindu-și încă o dată funcționalitatea și din perspectiva demersurilor complexe pe care proiectele de cooperare transfrontalieră și dezvoltare regională le implică.

Elementul de-a lungul căruia se structurează aceste regiuni îl reprezintă frontiera. Problematika complexă a cooperării transfrontaliere a evoluat spre tendințe precum noua *mișcare regională* (Popa N., 2006, p.93) și reactivarea regiunilor istorice, care capătă rol de punți de legătură între statele naționale.

În cadrul regiunii de proiect Țara Maramureșului demersurile regionale - proiectele de cooperare transfrontalieră româno-ucrainene, în cazul nostru – trebuie să fie bazate pe principiile dezvoltării durabile și pe managementul integrat al resurselor generatoare de progres economico-social sustenabil.

Când aceste demersuri aplicate de geografie regională, care sunt proiectele, au loc în zona de graniță dintre două sau mai multe țări cu regiuni și unități administrative implicate, de pe ambele părți ale frontierei, putem vorbi despre proiecte de cooperare transfrontalieră. Aceste tipuri de proiecte sunt mult mai complexe deoarece intervin în ecuație o multitudine de variabile precum factorul etnic, legislația fiecărui stat național în parte, eterogenitatea aspectelor sociale și în mod evident disparitățile prezente în dezvoltarea economică a regiunilor transfrontaliere. Ultimul factor menționat constituie practic mobilul constituirii unor fonduri și lansării unor programe de finanțare pentru cooperarea transfrontalieră pe domenii multiple (dezvoltare economico-socială, protecția mediului, cooperare turistică, manifestări culturale, etc.) tocmai pentru a reduce disparitățile din zonele de graniță, în special între state U.E. și non U.E., dar nu numai.

Prezenta cercetare și teză de doctorat vizează cadrul particular, concret, al implementării proiectelor de tip cooperare transfrontalieră PHARE CBC (Cross border Cooperation) dar și ENPI CBC, din cadrul regiunii de proiect a Maramureșului transfrontalier româno-ucrainean. Astfel au fost abordate aspecte legate de: metodologia cercetării, delimitarea și caracterizarea fizico-geografică a regiunii de proiect a Maramureșului transfrontalier româno-ucrainean, regionarea de proiect, integrarea efectivă a Maramureșului în cadrul programelor de tip cooperare transfrontalieră PHARE CBC 2004-2006 (program de finanțare finalizat și implementat), analiza proiectelor transfrontaliere derulate de instituții (administrații publice locale, școli, etc.) și asociații (ONG-uri) din Țara Maramureșului - după tipologia cooperării transfrontaliere în cadrul programului sus-menționat, aspecte ale dezvoltării durabile, Integrarea Maramureșului în cadrul *Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2007-2013* cu instrument de finanțare de tip ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument), aflat în curs de implementare cu proiecte din cadrul primului și celui de-al doilea apel de depunere (despre ale cărui proiecte deja contractate și parțial implementate dispunem de asemenea o serie de date).

Stadiul cunoașterii

Problemele frontierelor și a relațiilor transfrontaliere din perspectivă teoretică, sistemică, ca și component al dezvoltării durabile, sunt abordate de foarte mulți autori deoarece s-a creat un trend de a le studia între specialiști din domenii multiple (geografie, sociologie, științe ale educației etc.):

- Belova A., (2010), Bergs, R., (2012), Bersin, A., (2012), Buch, T., Peña, S., (2012), Bujdosó, Z., Patkós, C., Radics, Z., (2011), McElroy, W., (2012), de Fátima, A., M., (2013), Francisco, L., V., (2011), Gerber, P., Klein, O., Carpentier, S., (2012), Grama, V., (2011), Gualda, E., Fragoso, A., Lucio-Villegas, E. Jaanus, V., (2012), Kartik, V. R., (2006), Kees, T., (2012), Klatt, M., Herrmann, H., (2011), Scott, J., W., (2010), Spierings, B., van der Velde, M. (2013), Torello, Al., (2011), Wiering, M., (2012), Zimmerbauer, K., (2011).

Aspecte legate de piața muncii și zone rezidențiale în context transfrontalier sunt abordate și de:

- Batal, L., Delteil, V., (2012), Bohemer, C.R., Schmidt, T., D., Niebuhr, A., (2009), Birgit, L., (2012), Bălătescu, S., (2011), cel din urmă tratând regiunea transfrontalieră dintre România și Ungaria.

Problematici transfrontaliere privind cooperarea între universități și sisteme de învățământ au abordat și:

- Herman, G. V., Grama, V., Morar, C., Baias, I., C., Stupariu, M., (2012), Horga, I., (2011), Teperics, K., Czimre, K., Pásztor, I., Z., (2011).

Aspectele legate de atenuarea disparităților regionale (în special dintre țările U.E. și non-U.E.) prin alocarea de fonduri pentru proiecte transfrontaliere în general, dar mai concret prin intermediul noului Program de finanțare HU-SK-RO-UA ENPI CBC (European Neighbourhood and Partnership Instrument Cross Border Cooperation) dar și de Programul de Vecinătate România-Ucraina PHARE CBC 2004-2006 încheiat, sunt abordate de o serie de autori dintre care menționăm pe N. Dandiș cu *“Cross-Border Cooperation – a Strategic Dimension of European Neighbourhood Policy at the Eastern Frontier of the E.U.”*.

Tot în această categorie de studii menționăm:

- (2010), Șoproni, L., Popoviciu, A. C., (2008),
- Boar, N., Koșinszki, S., (2011, 2012), Koșinszki, S., (2012) cu focalizare pe Marmureșul transfrontalier româno-ucrainean.

Pentru delimitări și abordări de natură fizico-geografică a regiunii integrale a Marmureșului menționăm:

- Ardelean G., Béreș I., (2000), Bashta A. T., Potish L., (2007), Chiș V. T., (2008, 2010), Chiș, V. T., Koșinszki, S., (2011).

De asemenea Boar N., Kosinszki S., Simion A. (2010) în *“The Cross-Border Regions – Strips of Contiguity and Dysfunction at the Eastern Border of the European Union. The Case of Romania”* abordează pe lângă aspectele mai sus-menționate și cele legate de evoluția frontierelor dar concentrează și statistici legate de diversele domenii de cooperare oferite de Programul de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006 și Programul de Vecinătate România-Moldova 2004-2006 în legătură directă cu alocațiile financiare aferente fiecărui domeniu precum și ierarhizarea valorică dar și numerică a proiectelor derulate de către varietatea de aplicanți și parteneri (consilii județene, primării, ONG-uri, instituții de învățământ, sănătate etc.).

Pentru studiul subsistemului actual românesc al Țării Marmureșului menționăm Ilieș, Gabriela (2007), *“Țara Marmureșului Studiu de Geografie Regională”*, o lucrare complexă,

care, după opinia noastră, a căpătat statut de *sine qua non* în ceea ce privește consultarea ei, în abordările geografice ulterioare ale acestei regiuni.

Pentru abordări de turism și geografia turismului care au prezentat în componența lor aspecte legate de subsistemului românesc al Țării Maramureșului menționăm:

- Ciangă, N., (1996), „*Posibilități de valorificare ale patrimoniului turistic din Maramureș*”, Ciangă, N. (1998), „*Turismul din Carpații Orientali. Studiu de geografie umană*”, și Ciangă, N. (2007), „*România. Geografia Turismului*”.
- Hotea, M., (2010), „*Spa Tourism in the Villages of the Maramureș Mountains*”

Dintre abordările legate de branding cultural – turistic care au prezentat în componența lor și aspecte legate de subsistemului românesc al Țării Maramureșului menționăm Rus Claudia, Ciangă, N., Hodor, N. (2010), „*Valea Cosăului și importanța ei în cadrul brandului cultural maramureșean*”.

Pentru studiul complex al fenomenului turismului rural, cu toate implicațiile lui socio-economice amintim Petrea, D., Petrea, Rodica (2001), *Turism Rural - ediția a II-a revizuită*.

Dintre lucrările care au abordat complex problematica transfrontalieră a Maramureșului menționăm:

- N. Boar - „*Regiunea transfrontalieră româno-ucraineană a Maramureșului*” și Al. Ilieș (2004), *România. Euroregiuni*.

De asemenea menționăm și Popa, N., (2006) cu „*Frontiere, regiuni transfrontaliere și dezvoltare regională în Europa Mediană*”.

Cu o importanță deosebită, și de asemenea cu caracter de referință pentru teza noastră, focalizată pe cercetarea geografică a proiectelor, amintim Diana Elena Alexandru (2009), „*Modificări structurale ale spațiului rural din România ca urmare a implementării programului cu finanțare europeană SAPARD.*”

Capitolul I. Regionarea geografică și regionarea de proiect a Maramureșului transfrontalier româno-ucrainean

Regiunea transfrontalieră româno-ucraineană a Maramureșului ca și entitate fizico-geografică dar și istorică, corespunde în linii mari (cu mici excepții), bazinului hidrografic superior al Tisei. De aceea în această succintă trecere în revistă a regionării fizico-geografice a teritoriului studiat, prin prisma proiectelor de cooperare transfrontalieră, vom preciza limitele acestui spațiu.

Acest capitol a prezintat o descriere succintă despre amplasarea, delimitarea, relieful, hidrografia, clima și zonele protejate din bazinul hidrografic superior al Tisei, care din

perspectiva proiectelor de cooperare devine o entitate transfrontalieră fizico-geografică comună.

Capitolul II. Domeniile de activitate ale cooperării transfrontaliere româno-ucrainene din Maramureș a făcut o trecere în revistă a domeniilor socio-economic, cultural-educational, environmental, al amenajării teritoriului și domeniul turistic.

Capitolul III. Integrarea Țării Maramureșului în cadrul Programului de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006 - PHARE Cross Border Cooperation

În acest capitol au fost prezentate toate proiectele implementate în cadrul Instrumentului de Cooperare Transfrontalieră PHARE Cross Border Cooperation (prin intermediul Programului de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006), pe toate subcomponentele sale: 2004, 2005, 2006, din rândul cărora au fost evidențiate și detaliate proiectele derulate de instituții din Țara Maramureșului dar și din restul Județului Maramureș (Baia Mare - Consiliul Județean Maramureș, diverse ONG-uri) care au avut ca arie de proiect Țara Maramureșului și efecte asupra unor grupuri țintă din Țara Maramureșului.

Capitolul IV. Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria - Slovacia – România - Ucraina ENPI CBC 2007-2013

În acest capitol au fost prezentate date despre proiectele depuse și câștigate în cadrul Instrumentului de Cooperare Transfrontalieră ENPI Cross Border Cooperation (prin intermediul Programului Ungaria - Slovacia – România - Ucraina 2007-2013), pe subcomponentele sale, reprezentate de Primul Apel de Depunere al Proiectelor, Al Doilea Apel de Depunere al Proiectelor și Al Treilea Apel de Depunere Al Proiectelor.

Aria programului este situată la frontiera dintre Ungaria-Slovacia-România-Ucraina. Aria programul cuprinde aproximativ 598, 9 km de frontieră comună cu Ucraina și acoperă în întregime frontiera Slovaco-Ucraineană (97, 9 km), Ungaro-Ucraineană (134, 6 km) și parțial frontiera Româno-Ucraineană (366,4 km).

De asemenea a fost analizat în detaliu, ca și studiu de caz, proiectul "*Maramureș - Transcarpathia Info Tour*", Beneficiar Primăria Săpâța, aprobat spre finanțare în cadrul celui de-al Doilea Apel de Depunere al Proiectelor ENPI Cross Border Cooperation.

4.2.1. Proiect studiu de caz HU-SK-RO-UA ENPI CBC 2007-2013 - "*Maramureș - Transcarpathia Info Tour*" - Beneficiar: Primăria și consiliul local al comunei Săpâța, Maramureș. Sumă totală grant: 205.828,00 EURO. Tipologie: Cooperare turistică transfrontalieră pentru dezvoltarea/promovarea turismului rural prin intermediul unei rețele transfrontaliere de centre de informare turistică. (*Sursa datelor: Primăria Comunei Săpâța,*

Primăria Comunei Botiza, Primăria Solotvino – UA, Asociația Maramureș Project Link, Asociația de Geografie Aplicată Sighetu Marmației).

Parteneri: Primăria Comunei Săpânța (Aplicant); Primăria Comunei Botiza, Asociația Maramureș Project Link; Centrul de Ecologie și Turism Maramureș; Asociația de Geografie Aplicată Sighetu Marmației, Primăria orașului Solotvino – Ucraina; Asociația Nadia – Ucraina.

Grupuri țintă: Familiile angajaților din sectorul de turism rural: Săpânța 200 persoane, Botiza 400 persoane, Solotvino 600 persoane. Total aproximativ 1200 persoane.

Beneficiarii finali: populația celor 4 localități plus turiștii care le vizitează – Săpânța: populația 3345 + turiști 30000 = 33345 persoane; Botiza: populația 2906 + 35000 turiști = 37906 persoane; Sighetu Marmației: populația 41909 + 50000 turiști = 91909 persoane; Solotvino: populația 8920 + 100000 turiști = 108920 persoane; *Total aproximativ 272080 persoane.*

Activitățile proiectului: **(1)** Înființarea a 4 centre de informare turistică în: Săpânța, Botiza, Sighetu Marmației (RO) și Solotvino (UA), achiziționare echipament, angajare personal; **(2)** Prospectare turistică în cadrul polilor de dezvoltare turistică Săpânța, Botiza, Sighetu Marmației (RO), Solotvino (UA) și în regiunea transfrontalieră Maramureș – Transcarpatia; **(3)** Curs de turism rural pentru administratorii de pensiuni turistice rurale; **(4)** 6 workshopuri (șezători turistice) cu administratorii de pensiuni turistice rurale și meșterii artizani; **(5)** Marcarea a 8 trasee turistice de drumeție la Săpânța, Botiza, Sighetu Marmației, Solotvino; **(6)** Editarea publicațiilor printate ale proiectului (ghid turistic, hărți turistice, pliante); **(7)** Proiectarea web site-ului pentru regiunea de proiect; **(8)** Proiectarea panourilor turistice duble luminoase; **(9)** Organizarea unui simpozion științific privind dezvoltarea turistică în cadrul regiunii transfrontaliere Maramureș – Transcarpatia ; **(10)** Distribuirea publicațiilor proiectului, rezultatele proiectului, și seminarul final; **(11)** Managementul de proiect (monitorizarea și evaluarea).

Concluzii

Cooperarea transfrontalieră între țările UE și non UE, în general, și între Ucraina și România, în particular, în cadrul regiunii de proiect Maramureș - Transcarpathia dar și Ivano Frankivsk, a dobândit, prin intermediul programelor de finanțare PHARE CBC 2004-2006 și ENPI CBC 2007-2013, o nouă dimensiune caracterizată de consistență financiară dar și amploare a efectelor teritoriale pozitive pentru grupurile țintă și beneficiarii finali.

Instituțiile și organizațiile din Județul Maramureș au punctat, derulat și implementează în continuare proiecte în toate domeniile vizate de măsurile și prioritățile programelor de finanțare.

Unele dintre cele mai importante proiecte derulate și descrise în Capitolul III au fost cele care au făcut propuneri și au realizat studii de fezabilitate pentru deschiderea unor noi puncte de trecere a frontierei cu Ucraina, pentru vehicule de tonaj mai mare la Sighetu Marmăției, (zona Cămara) RO – Bila Tserkva (Biserica Alba) UA dar și pentru o dispersie spațială mai frecventă a acestora. Aceste puncte de trecere, prin facilitarea relațiilor transfrontaliere, a schimburilor economice și a fluxurilor de populație, au menirea de a atenua efectele negative care le înregistrează localitățile a căror hinterland a fost “despicat” de impunerea liniei de frontieră pe talvegul Tisei.

Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie proiectul studiu de caz „*Maramureș-Transcarpathia Info Tour*”, aflat în prezent în derulare, care a fost prezentat detaliat în ultimul capitol, și care a întrunit în faza de evaluare calitativă, din anul 2011, 92 de puncte din totalul de 100 posibile (93 de puncte din partea evaluatorilor români și 91 de puncte din partea evaluatorilor ucraineni, media punctajelor fiind 92).

Acest demers de cooperare transfrontalieră demonstrează încă o dată faptul că proiectele de geografia turismului aplicată au un grad sporit de viabilitate și reușesc să își croiască un trend, prin intermediul specialiștilor, chiar și în cadrul unor programe de finanțare transfrontaliere cvadrilaterale, foarte exigente și de o complexitate avansată a cererilor de finanțare și a condițiilor de implementare.

Bibliografie

1. **Alexandru, Diana-Elena**, (2009), *Modificări structurale ale spațiului rural din România ca urmare a implementării programului cu finanțare europeană SAPARD*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
2. **Andersen, D., J.**, (2013) *Exploring the Concept of (Un)familiarity: (Un)familiarity in Border Practices and Identity-Formation at the Slovenian–Croatian Border on Istria*, European Planning Studies, Vol. 21 Issue 1, p42-57, 16p.
3. **Ardelean G., Béreș I.**, (2000) *Fauna de vertebrate a Maramureșului*, Colecția Universitaria, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, România, 378 p.
4. **Bashta A. T., Potish L.**, (2007) *Mammals of the Transcarpathian Region (Ukraine)*, Lviv, 260 p.

5. **Batal, L., Delteil, V.,** (2012) *Cross-Border Labor in the EU: between Trans-Nationalisation and Renationalisation of Social Rights*, Eurolimes, Vol. 13, p99-116, 18p.
6. **Bădescu I., Dungaciu D.,** (1995) “Sociologia și Geopolitica Frontierei“, Vol I-II, Editura “Floarea Albastră”, București.
7. **Bălțătescu, S.,** (2011) *Subjective Well-Being And Satisfaction With Places Of Residence In The Counties At The Cross-Border Between Hungary And Romania*, Eurolimes, p395-402, 8p.
8. **Benedek, J.,** (2004), *Amenajarea teritoriului și dezvoltarea regională*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
9. **Belova A.,** (2010) *Cross-Border and Trans-Border Cooperation of Semi-Medium-Sized Towns of the Kaliningrad Region in the Baltic Sea Region* (Russia – Immanuel Kant State University), Tiltai, 2.
10. **Bergs, R.,** (2012) *Cross-border Cooperation, Regional Disparities and Integration of Markets in the EU*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 27 Issue 3, p345-363, 19p.
11. **Bersin, A.,** (2012) *Lines And Flows: The Beginning And End Of Borders*, Brooklyn Journal of International Law, Vol. 37 Issue 2, p389-406, 18p.
12. **Birgit, L.,** (2012) *Business Networks in the Cross-border Regions of the Enlarged EU: What do we know in the Post-enlargement Era?*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 27 Issue 3, p299-314, 16p.
13. **Boar, N.,** (1999), *Modelul transfrontalier scandinav*, GEIS – vol. VI, Deva, pag. 113-118.
14. **Boar, N.,** (1999), *Regiunile transfrontaliere și Europa postcomunistă*, Revista de Geografie Politică, anul I, nr.1, pag.98-104.
15. **Boar, N.,** (1999), *Turism transfrontalier maramureșean. Circulația turistică*, Analele Universității Oradea, Tom IX, pag. 76-80.
16. **Boar, N.,** (2000), *Spre o regiune transfrontalieră a Maramureșului*. Studia U.B.B., Geographia, 1, pag. 127-135, Cluj Napoca.
17. **Boar, N.,** (2000), *Rolul rețelei de transport pentru relațiile transfrontaliere din spațiul maramureșean*, Revista de Geografie Politică, anul II, nr. 2, 2000, pag. 80-86.
18. **Boar, N.,** (2000), *Disfuncționalități transfrontaliere în spațiul maramureșean*, Revista Română de Geografie Politică.
19. **Boar, N.,** (2001), *Structura etnică a spațiului maramureșean înaintea primului război mondial*, Geografia în Contextul Dezvoltării Contemporane, pag. 184-192, Cluj Napoca.

20. **Boar, N.**, (2002), *Disfuncționalități spațiale ale rețelei de așezări din culoarul Tisei. Efectul frontieră*, în The 2nd International Conference, vol. "Rural Space and Regional Development", Cluj Napoca – Micești –Vadu Izei – Baia Mare, 2001.
21. **Boar, N.**, (2002), *Impactul rețelei de transport asupra relațiilor transfrontaliere din spațiul maramureșean* în Comunicări de Geografie Vol V, Sesiunea (2-3 noiembrie 2000) "Un secol de învățământ geografic , Universitatea din București (1900-2000)", pag 525-530.
22. **Boar, N., Cocean, P., Ciangă, N., Ilieș, M., Ilieș, G., Hodor, N., Șteliac, N., Popșa, D.**, (2002), *Harta turistică a regiunii transfrontaliere româno-ucrainiene a Maramureșului*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
23. **Boar, N.**, (2003), *The romanians who Live North of the Tisa River*, Revista Română de Geografie Politică, anul III , nr. 2/2001, pag. 55-62.
24. **Boar, N.** (2005), *Regiunea transfrontalieră româno-ucraineană a Maramureșului*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
25. **Boar, N.** (2006), *Interrelații transfrontaliere maramureșene*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
26. **Boar, N., Koșinszki, S., Simion, Alina**, (2010) *The Cross-Border Regions – Strips of Contiguity and Dysfunction at the Eastern Border of the European Union. The Case of Romania*, RSA - Regional Studies Association, United Kingdom, 13 p.
27. **Boar, N., Koșinszki, S.**, (2011) *The Importance of the Neighbourhood Programme Romania-Ukraine 2004-2006*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai – seria Geographia, vol. 56 (2011) Nr.1, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca; p.207-214.
28. **Boar, N., Koșinszki, S.**, (2011) *Programul de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006 și sistemul educațional*, Incursiune în educația contemporană, cod CNCSIS 287 – Editura Techno Media, Sibiu, p.29-38.
29. **Boar, N., Koșinszki, S.**, (2011) *Cooperare turistică PHARE CBC în Maramureșul transfrontalier*, Geography and Human Society Vol. 1, Ediția 2011, ISSN-L: 2285-0082 – Editura CD PRESS, București, p.77-82.
30. **Boar, N., Koșinszki, S.**, (2012) *Tourism Cooperation Projects in the Cross-Border Romanian-Ukrainian Maramureș. Vectors for sustainable development?* ERSA – European Regional Science Association, 12 p.
31. **Bodocan, V.**, (1991), *Contiguitatea geografică și conflictele internaționale*, Studia Universitatea "Babeș-Bolyai", Geographia, nr.2, Cluj Napoca, pag 81-84.
32. **Bodocan, V.**, (1997), *Geografie politică*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.

33. **Bohmer, C.R., Schmidt, T., D., Niebuhr, A.,** (2009) *Cross-Border Commuting in the Danish-German Border Region - Integration, Institutions and Cross-Border Interaction*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 24 Issue 2, p38-54, 17p.
34. **Breitung, W.,** (2002), *Transformation of a boundary regime: the Hong Kong and Mainland China case*, Environment and Planning, vol. 34, pag. 1749-1762.
35. **Brie, M.,** (2009), *The European Neighborhood Policy, Mass-Media and Cross-Border Cooperation*, Annals of University of Oradea, Series: International Relations & European Studies, Issue 1, p81-85, 5p.
36. **Buch, T., Peña, S.,** (2012) *The Determinants of Open and Closed Borders*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 27 Issue 3, p273-285, 13p.
37. **Bujdosó, Z., Patkós, C., Radics, Z.,** (2011) *Partnership in Planning of Cross-Border Cooperation in Hungary: Experiences of a Hungarian Spin-off Enterprise*, Journal of US-China Public Administration, Vol. 8 Issue 10, p1196-1202, 7p.
38. **Chiş V. T.,** (2008) – *Geographical background elements of the Vişeu River Basin (Maramureş, Romania)*, Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research - The Maramureş Mountains Nature Park, Sibiu, Romania, Curtean-Bănăduc A. et al. (eds.), 5: 1-4.
39. **Chiş V. T.,** (2010) – *Geographical introductory characterization of the Rodna Montains - Rodna Montains National Park (Eastern Carpathians, Romania)*, Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research - The Rodna Mountains Nature Park, Sibiu, Romania, Curtean- Bănăduc A. et al. (eds.), 9: 1-14.
40. **Chiş, V. T., Koşinszki, S.,** (2011) *Geographical introductory characterization of the upper Tisa River basin (Romania-Ukraine)*, Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research, 11, (2011), "The Upper Tisa River Basin"; pag. 1-14, Sibiu, Romania, European Union.
41. **Ciangă, N.,** (1996), *Posibilități de valorificare ale patrimoniului turistic din Maramureş*, Geographica Timisiensis, Vol.V, pag.131-136.
42. **Ciangă, N.,** (1998), *Turismul din Carpații Orientali. Studiu de geografie umană*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
43. **Ciangă, N.,** (2007), *România.Geografia Turismului*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
44. **Cocean, P.,** (1993), *Vectori Geopolitici în Europa Centrală și de Vest*, Studia, Universitatea "Babeş-Bolyai", Geografia nr.2, Cluj-Napoca, pag 75-80.
45. **Cocean, P.,** (2005), *Geografie regională, evoluție, concepte, metodologie*, Ediția a II-a Revăzută și adăugită, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

46. **Cocean, P., Deszi, Șt.**, (2001), *Prospectare și geoinformare turistică*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
47. **Crețan, R., Turnock, D., Woudstra, J.**, (2008), Identity and multiculturalism in the Romanian Banat, *Mediterranee*, nr 110, Aix-a-Provence, Franța, pp. 17-26
48. **McElroy, W.**, (2012), *The Freedom to Cross a Border*, *Independent Review*, Vol. 16 Issue 3, p475-477, 3p.
49. **de Fátima, A., M.**, (2013) *Recovering the Paradox of the Border: Identity and (Un)familiarity Across the Portuguese–Spanish Border*, *European Planning Studies*, Vol. 21 Issue 1, p24-41, 18p.
50. **Francisco, L., V.**, (2011) *The “Thickening” of the US–Mexico Border: Prospects for Cross-Border Networking and Cooperation*, *Journal of Borderlands Studies*, Vol. 26 Issue 3, p251-264, 14p.
51. **Gebhard, G., Höffler, F.**, (2013), *How Competitive is Cross-border Trade of Electricity? Theory and Evidence from European Electricity Markets*, *Energy Journal*, Vol. 34 Issue 1, p125-154, 30p.
52. **Gerber, P., Klein, O., Carpentier, S.**, (2012), *Local Mobility and Cross-Border Periurbanization*, *Frontera Norte*, Vol. 24 Issue 47, p63-88, 26p.
53. **Golu, M.**, (1989), *Introducere în psihologie – curs*.
54. **Grama, V.**, (2011) *Opportunities in Territorial Cross Border Cooperation at the EU External Borders. Case of Romania*, *Romanian Review on Political Geography*, Vol. 13 Issue 2, p256-263, 8p.
55. **van Gorp, N.** (2009) *Backwardness of Border Regions*, *Outlook on Europe*.
56. **Gualda, E., Fragoso, A., Lucio-Villegas, E.**, (2013), *The border, the people and the river: development of the cross-border area between southern Spain and Portugal*, *Community Development Journal*, Vol. 48 Issue 1, p23-39, 17p.
57. **Herman, G. V., Grama, V., Morar, C., Baias, I., C., Stupariu, M.**, (2012), *The Cross-Border Cooperation Promoted by Universities. Case study: The University of Oradea -- Department of Geography, Tourism and Territorial Planning*, *Romanian Review on Political Geography*, Vol. 14 Issue 1, p120-131, 12p.
58. **Horga, I.**, (2011) *Communication and Information Studies Curricula - Instrument for the Internal and External Cross-Border Communication of the EU*, *Eurotimes*, Vol. 12, p21-31, 11p.
59. **Hotea, M.**, (2010), „*Spa Tourism in the Villages of the Maramureș Mountains*”, *Volumul Conferinței sub egida UBB 90 „Dezvoltare și Integrare Europeană – Geografia în Dezvoltarea teritorială”*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 139-143.

60. **van Houtum, H.** (2000), *Borders, distances and spaces*, Journal of Borderlands Studies/2000.
61. **Ianoș, I.**, (1998), Elemente privind dezvoltarea regiunii dunărene românești, TERRA/1998, București, pag. 33-52.
62. **Ianoș, I.** (2000), *Sisteme teritoriale – O abordare geografică*, Editura Tehnică, București.
63. **Ianoș, I., Humeau, J.-B.**, (2000), *Teoria sistemelor de așezări umane*, Editura Tehnică, București
64. **Ilieș, Al.**, (1999), *Elemente de geografie politică - curs universitar*, Editura Universității din Oradea.
65. **Ilieș, Al.** (2003), *România între milenii, Frontiere, areale frontaliere, și cooperare transfrontalieră*, Edit. Universității din Oradea, Oradea.
66. **Ilieș, Al.** (2004), *România. Euroregiuni*, Edit. Universității din Oradea, Oradea.
67. **Ilieș, Al., Dehoorne, O., Ilieș, D., C., Grama, V.**, (2010), *Romanian-Serbian Cross-Border Territorial System. Elements and Mechanisms Generating Systemic Functionality (Natural and Administrative Context)*, Eurolimes, Vol. 10, p79-88, 10p.
68. **Ilieș, Gabriela** (2005), *Modele europene de regiuni de tip „Țară”*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
69. **Ilieș, Gabriela** (2007), *Țara Maramureșului Studiu de Geografie Regională*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
70. **Ilieș, M.** (2003), *Cartografiere Turistică Computerizată*, Edit Universității din ORADEA, Oradea.
71. **Ilieș, M.** (2007), *Țara Oașului Studiu de Geografie Regională*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
72. **Ilieș, M., Ilieș, Gabriela, Boar, N., Ilieș, Al., Dăncuș, M., Grigor, Camelia, Hodor, N.** (2002), *Țara Maramureșului hartă turistică*, Edit. Universității din Oradea, Sighetu Marmăției.
73. **Jaanus, V.**, (2012) *Internationalizing the Spatial Identity of Cross-Border Cooperation*, European Planning Studies, Vol. 20 Issue 10, p1647-1666, 20p.
74. **Kartik, V. R.**, (2006) *Paradoxes on the Borders of Europe*, International Feminist Journal of Politics, 8:4, 512–534.
75. **Kees, T.**, (2012) *Border Surfers and Euroregions: Unplanned Cross-Border Behaviour and Planned Territorial Structures of Cross-Border Governance*. Planning Practice & Research, Vol. 27 Issue 3, p351-366, 16p.

76. **Kiiskinen, K.**, (2012) *Cultural Cooperation or Incorporation: Recollecting and Presenting Borderland Materiality at the External Border of the European Union*. Journal of Borderlands Studies, Vol. 27 Issue 3, p315-329, 15p.
77. **Klatt, M., Herrmann, H.**, (2011), *Half Empty or Half Full? Over 30 Years of Regional Cross-Border Cooperation within the EU: Experiences at the Dutch–German and Danish–German Border*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 26 Issue 1, p65-87, 23p.
78. **Knippschild, R.**, (2011) *Cross-Border Spatial Planning: Understanding, Designing and Managing Cooperation Processes in the German-Polish-Czech Borderland*, European Planning Studies, Vol. 19 Issue 4, p629-645, 17p.
79. **Kollosov, V., O`Laughlin, J.**, (1998), *New borders for new world orders: Territorialities at the fin-de-siecle*, Geojournal 44/1998, pag 259-273.
80. **Koşinszki, S.**, (2010), *Regiunea de proiect Țara Maramureşului. Abordare turistică transfrontalieră*, Volumul Conferinței sub egida UBB 90 „Dezvoltare și Integrare Europeană – Geografia în Dezvoltarea Teritorială”, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 149-158.
81. **Koşinszki, S., Koşinszki R., Măran, P., Măran, I.**, (2010), *Podul Turistic Maramureşan Sighetu Marmaţiei (RO) – Solotvino (UA) - Dezvoltare turistică PHARE - CROSS BORDER COOPERATION*, Volumul Conferinței sub egida UBB 90 „Dezvoltare și Integrare Europeană – Geografia în Dezvoltarea teritorială”, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 159-164.
82. **Koşinszki, S., Koşinszki R., Măran, P., Măran, I.**, (2008), *The Upper Tisa River Basin, Romanian-Ukrainian Cross Border Tourist Map*, Edited by The Sighetu Marmaţiei Local Council, within the project *The Maramures Tourism Bridge Sighetu Marmatiei(RO)-Solotvino(UA) - PHARE CBC 2005*, Sighetu Marmaţiei.
83. **Koşinszki, S., Koşinszki R., Măran, P., Măran, I.**, (2008), *Maramures Land – Rural Guesthouses and Folk Craftsmen*, Edited by The Sighetu Marmaţiei Local Council, within the project *The Maramures Tourism Bridge Sighetu Marmatiei(RO)-Solotvino(UA)*, - PHARE CBC 2005, Sighetu Marmaţiei.
84. **Koşinszki, S., Koşinszki R., Măran, P., Măran, I.**, (2007), *Natural and Anthropic Tourist Attractions in Maramures Land (tourist map)*, Edit. Aska Grafica, Sighetu Marmaţiei, within the project „*The Sustainable Development of the Maramures Land Micro Region – our gift for the children of the third millennia*” implemented by the Association Maramures Land Micro Region for Social and Economic Development (MTMM), FDSC financed, Sighetu Marmaţiei.
85. **Koşinszki, S., Măran, P.**, (2013), *The Project “Maramures-Transcarpathia Info Tour” - Tourism Cross Border Cooperation within the HUNGARY-SLOVAKIA-ROMANIA-UKRAINE ENPI CBC 2007-2013 Programme*, Journal of Settlements and Spatial Planning, Special Issue No. 2/2013, ISSN (Print): 2069-3419, ISSN (Online):

2248-2499, Revistă editată de Centrul de Cercetare a Așezărilor și Urbanism, Editura: Presa Universitară Clujeană (Cluj University Press), Cluj-Napoca, p. 299-304.

86. **Leibenath, M.,** (2007) *Europeanisation of Cross-border Governance? A Case Study on the Cause, Form and Consequences of a Co-operation Project in the German–Polish–Czech Border Triangle*, *Space and Policy*, Vol. 11, No. 2, 151–167.
87. **Leiber, S., Greß, S., Manouguian, M., S.,** (2010) *Health Care System Change and the Cross-Border Transfer of Ideas: Influence of the Dutch Model on the 2007 German Health Reform*, *Journal of Health Politics, Policy & Law*, Vol. 35 Issue 4, p539-568, 30p.
88. **Lepik, K., L.,** (2009) *Euroregions as Mechanisms for Strengthening Cross-Border Cooperation in the Baltic Sea Region*, *TRAMES: A Journal of the Humanities & Social Sciences*, Vol. 13 Issue 3, p265-284, 20p.
89. **Măran, P. (2007),** *Analiza spațială a turismului rural în Țara Maramureșului*, disertație de masterat, Facultatea de Geografie, Univ. Babeș-Bolyai.
90. **Medeiros, E., J., R.,** (2010) *Old vs recent cross-border cooperation: Portugal-Spain and Norway-Sweden* *Medeiros Old vs recent cross-border cooperation*, *Area Review*, Vol. 42 Issue 4, p434-443, 10p.
91. **Mihaly de Apșa, I.,** (1900) *Istoria Comitatului Maramureș - Diplomé maramureșene din secolul XIV și XV*, Tipografia lui Mayer și Berger, Maramureș-Sziget.
92. **Mihály, T.,** (2011) *The Role of the "DebOra" Cross-Border Eurometropolis in the Hungarian-Romanian CBC Relations A Case Study of Shopping Tourism in Debrecen and Oradea*, *Eurolimes*, Vol. 11, p170-178, 9p.
93. **Mora, M., Dávila, A.,** (2011) *Cross-Border Earnings of U.S. Natives Along the U.S.-Mexico Border*, *Social Science Quarterly* (Blackwell Publishing Limited), Vol. 92 Issue 3, p850-874, 25p.
94. **Nadalutti, E.,** (2011) *Old And New Identities In The Upper Adriatic: Is A Cross-Border Kind Of Citizenship Emerging In Cross-Border Regions?*, *Eurolimes*, p451-472, 22p.
95. **Nadalutti, E.,** (2012) *Is Cross-Border Governance Emerging over the Border between Italy and Slovenia*, *Journal of Contemporary European Studies*, Vol. 20 Issue 2, p181-197, 17p.
96. **Neagoe, S.,** (1995), *Teritoriul și frontierele în istoria românilor*, Ed. Ministerului de Interne.
97. **Păcurar, Al.** (1999), *Geografia Turismului Internațional*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.

98. **Petrea, D., Petrea, Rodica** (2001), *Turism Rural - ediția a II-a revizuită*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
99. **Piermay, J.J.**, (2003), *Ces Frontieres qui vous Attendent, Europe between Milleniums*, Editura Universității din Oradea, Oradea, pag.163-170.
100. **Pop P. G.**, (2000) – *Carpații și subcarpații României*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1- 264.
101. **Popa, N.**, (2006), *Frontiere, regiuni transfrontaliere și dezvoltare regională în Europa Mediană*, Editura Universității de Vest, Timișoara 286 p.
102. **Posea Gr., Moldovan C., Posea A.**, (1980) – *Județul Maramureș*, Ed. Academiei Române, București, 1-179.
103. **Posea, Gr.**, (1999), *Geopolitica și geopolitica românească*, Geopolitica, Editura “Glasul Bucovinei”, Iași, pag 343-347.
104. **Prokkola, E., K.**, (2008), *Resources and barriers in tourism development: cross-border cooperation, regionalization and destination building at the Finnish-Swedish border*, Fennia, Vol. 186 Issue 1, p31-46, 16p.
105. **Prokkola, E., K.**, (2011), *Cross-border regionalization, the INTERREG III A initiative, and local cooperation at the Finnish -- Swedish border*, Environment & Planning A, Vol. 43 Issue 5, p1190-1208, 19p.
106. **Ricq, C.** (1996), *Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa*, Strasbourg.
107. **Rietveld, P.**, (1993), *International transportation and communication network in Europe, the role of barrier effects*, Transportation Planning and Technology 17(4), pp 311-317.
108. **Rietveld, P.**, (2001), *Transport and Communication Barriers in Europe*, European research in regional science 3, London, pag. 47-59.
109. **Rockstuhl, T., Seiler, S., Ang, S., Van Dyne, L., Annen, H.**, (2011) *Beyond General Intelligence (IQ) and Emotional Intelligence (EQ): The Role of Cultural Intelligence (CQ) on Cross-Border Leadership Effectiveness in a Globalized World*, Journal of Social Issues, Vol. 67 Issue 4, p825-840, 16p.
110. **Rus Claudia, Ciangă, N., Hodor, N.** (2010), „*Valea Cosăului și importanța ei în cadrul brandului cultural maramureșean*”, Volumul Conferinței sub egida UBB 90 „Dezvoltare și Integrare Europeană – Geografia în Dezvoltarea teritorială”, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 268-274.
111. **Săgeată, R.**, (1999), *Termeni ce desemnează discontinuitatea în geografia politică*, Revista Română de Geografie Politică, anul I, nr.1, pag. 98-101.

112. **Săgeată, R.**, (2001), *Granița de Nord-Vest a României și argumentele trasării sale*, Geographica Timisiensis, Vol.X, pag.119-127.
113. **Săgeată, R.**, (2002), *Structuri de cooperare transfrontalieră. Euroregiunea Giurgiu-Ruse*, Revista Forum Geografic, volumul Numărul 1 - Geographical Studies and Environment Protection Researches, Editura Universitaria, Craiova, p. 140-150.
114. **Scott, J., W.**, (2010), *Cross-Border Cooperation in the Periphery of the European Union: Reinterpreting the Finnish-Russian Borderland*, Eurolimes, Vol. 10, p123-138, 16p.
115. **Simion, T.**, (1998), *Geopolitica în pragul mileniului III*, Ed. ROZA VANTURILOR, București.
116. **Solioza, C. and Stubbs, P.**, (2009) *Emergent regional co-operation in South East Europe: towards 'open regionalism'?* , Southeast European and Black Sea Studies, Vol. 9, Nos. 1–2, March–June, 1–16.
117. **Spierings, B., van der Velde, M.** (2013) *Cross-Border Differences and Unfamiliarity: Shopping Mobility in the Dutch-German Rhine-Waal Euroregion*, European Planning Studies, Vol. 21 Issue 1, p5-23, 19p.
118. **Spierings, B., van der Velde, M.** (2013) *Cross-Border Mobility, Unfamiliarity and Development Policy in Europe*, European Planning Studies, Vol. 21 Issue 1, p1-4, 4p.
119. **Stamate, G.**, (1997), *Frontiera de stat a României*, Editura Militară, București.
120. **Stefanick, L.**, (2009) *Transboundary Conservation: Security, Civil Society and Cross-Border Collaboration*, Journal of Borderlands Studies | 24.2.
121. **Stillo, S., Belba, A., Stillo, E.**, (2008) *Interacțiunea om-mediului înconjurător. Parcul transnațional Prespa. Programul pentru sprijin și cooperare transfrontalieră și pentru dezvoltare locală durabilă în ariile protejate ale Lacurilor Ohrid, Marele Prespa și Micul Prespa*, Forum Geografic, Vol. 7, p178-191, 14p.
122. **Stokłosa, K.**, (2012) *Neighborhood Relations on the Polish Borders: The Example of the Polish–German, Polish–Ukrainian and Polish–Russian Border Regions*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 27 Issue 3, p245-255, 11p.
123. **Surd, V.**, (1991), *Critical Geographical Regions*, Studia Universitatea “Babeș-Bolyai”, Geografie nr.2, Cluj Napoca, 85-91.
124. **Șoproni, L., Popoviciu, A. C.**, (2008) *The Neighbourhood Policy, Essential Vector of European Territorial Cooperation. Romania's Cooperation with Moldova and Ukraine*, Romanian Review on Political Geography, 10th year, no.1, pag. 5-14.

125. **Teperics, K., Czimre, K., Pásztor, I., Z.,** (2011) – *Crossing Borders in Education: Information Flow in the Hungarian-Romanian Border Region*, Eurolimes, Vol. 12, p148-161, 14p.
126. **Torello, Al.,** (2011) – *Cross-Border Cooperation between Austria, Italy and Slovenia: Multimodal Transport and Sustainable Development*, Annals of University of Oradea, Series: International Relations & European Studies, Issue 3, p170-187, 18p.
127. **Țoca, C., V., Popoviciu, A., C.,** (2010) – *The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC), Instrument of Cross-border Cooperation. Case Study: Romania - Hungary*, Eurolimes, Vol. 10, p89-102, 14p.
128. **Țoca, C., V.,** (2011) – *Ethnical Analysis within Bihor-Hajdú Bihar Euroregion*, Eurolimes, 2011 supplement, p125-132, 8p.
129. **Ujvári, I.,** (1972) – *Geografia apelor României*, Ed. Științifică, București, 1-578.
130. **van der Velde, M., van Naerssen, T.,** (2011) *People, borders, trajectories: an approach to cross-border mobility and immobility in and to the European Union*, Area, Vol. 43 Issue 2, p218-224, 7p.
131. **Wiering, M.,** (2012) – *Limits and Borders: Stages of Transboundary Water Management*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 27 Issue 3, p257-272, 16p
132. **Zaharia, D.,** (2011) – *Attitudes, perceptions et opinions concernant la conscience transfrontalière*, Philologica Jassyensia, Vol. 7 Issue 2, p381-386, 6p.
133. **Ziai, A.,** (2009) *Development: Projects, Power, and a Poststructuralist Perspective*, Alternatives 34, p.183–201.
134. **Zimmerbauer, K.,** (2011) *Conceptualizing Borders in Cross-Border Regions: Case Studies of the Barents and Ireland–Wales Supranational Regions*, Journal of Borderlands Studies, Vol. 26 Issue 2, p211-229, 19p.

<http://www.aquaroua.ro>

<http://www.cbc.mie.ro>

<http://www.brct suceava.ro>

<http://www.mdrt.ro>

<http://www.huskroua-cbc.net>

<http://www.maramures.insse.ro/main.php>

<http://www.satu-mare.ro/primărie/pharecbroua2004.htm>

<http://www.transcarpathiantourism.ro>

<http://www.see-ticad.eu/index.php>

*** Arhiva Primăriei Săpâța

*** Arhiva Primăriei Botiza

*** Arhiva Primăriei Solotvino (UA)

*** *Ghidul Solicitantului* (2010) - Ungaria-Slovacia-România-Ucraina Program ENPI CBC 2007-2013, 35 p.

*** Legea 5 din 6 martie 2000 (Legea 5/2000) privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a - zone protejate.

*** Legea Nr. 215 din 23 aprilie 2001 *** Republicată - Legea administrației publice locale, Emitent: Parlamentul României, publicată În: Monitorul Oficial Nr. 123 din 20 februarie 2007

*** Ordonanța de urgență 57 din 20 iunie 2007 (OUG 57/2007) privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice din România.

*** The Joint operational Programme of Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine Cross-border Cooperation Programme 2007-2013, Adopted on 23 September 2008, within the ENPI - European Neighbourhood and Partnership Instrument

*** The Ukrainian Law regarding the state protected areas, 1999.

*** World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, Oxford, 1987

*** *Armonizarea dezvoltării economice și planificării de mediu pentru turismul rural în Europa – Ghid de bune practici*, (2002), Baia Mare